ECLI:LV:RAT:2017:1026.C29385216.2.S
Lieta Nr. C29385216
CA-1814/1,2017.g.

S P R I E D U M S
LATVIJAS REPUBLIKAS VĀRDĀ
Rīgā, 2017.gada 26.oktobrī

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas
tiesas sēdes priekšsēdētāja tiesnese Madara Ābele
tiesneši Mairita Šķendere un Gunta Freimane
ar sekretāru Edgaru Rozentālu
piedaloties SIA "Rīgas namu pārvaldnieks" pilnvarotai pārstāvei /pers. F/,
izskatīja atklātā apelācijas instances tiesas sēdē civillietu SIA "Rīgas namu pārvaldnieks" prasībā pret /pers. G/ par parāda piedziņu, sakarā ar SIA "Rīgas namu pārvaldnieks" apelācijas sūdzību par Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas 2016.gada 20.decembra spriedumu.

Aprakstošā daļa

2016.gada 12.februārī SIA „Rīgas namu pārvaldnieks" cēlis Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesā prasību pret /pers. G/ par apsaimniekošanas un komunālo maksājumu parāda piedziņu, kurā, pamatojoties uz likuma „Par dzīvokļa īpašumu" 8.pantu, „Dzīvokļa īpašuma likuma" 8.panta otro daļu, 10.pantu, likuma „Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju" 50.panta septīto daļu, Civillikuma 1587., 1651., 1652., 1662., 1779., 1828.pantu, lūgts piedzīt no atbildētāja par labu prasītājam pamatparādu 2642,81 *euro*, likumiskos procentus 2642,81 *euro*, samaksāto valsts nodevu 446,16 *euro*, ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 4,70 *euro*, kopā 5736,48 *euro*, kā arī atzīt prasītājam tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei saņemt likumiskos procentus 6% (sešus procentus) gadā no nenomaksātās pamatparāda summas.

Prasības pieteikumā norādīts, ka SIA „Rīgas namu pārvaldnieks" (pirms reorganizācijas pašvaldības SIA „Sarkandaugava") apsaimniekošanā saskaņā ar Rīgas domes lēmumu Nr.3291 „Par dzīvojamo māju pārvaldīšanas līguma projektu apstiprināšanu un atsevišķu Rīgas domes lēmumu atzīšanu par spēku zaudējušiem" (2011.gada 5.jūlija Dzīvojamo māju pārvaldīšanas līgums Nr.RD-11-910-lī, pirms tam 2002.gada 14.oktobra Nekustamo īpašumu apsaimniekošanas pilnvarojuma līgums Nr.597) atrodas māja /adrese/.

Atbildētājam no 2007.gada 19.jūnija līdz 2012.gada 17.aprīlim bija nostiprinātas īpašuma tiesības uz dzīvokli /adrese/.

2008.gada 19.maijā prasītājs ar atbildētāju noslēdza dzīvojamās mājas uzturēšanas un apsaimniekošanas līgumu par minēto dzīvokli. Saskaņā ar līgumiem prasītājs vienmēr un pilnā apmērā izpildīja savas saistības pret atbildētāju, taču atbildētājs nav norēķinājies par saņemtajiem apsaimniekošanas un komunālajiem pakalpojumiem, kā rezultātā radies maksājumu parāds.

Pamatojoties uz 2012.gada 17.maija rēķinu Nr.21365391/12051 un piedzenamās summas aprēķinu, atbildētāja parāds par apsaimniekošanas un komunālajiem pakalpojumiem sācis veidoties no 2008.gada decembra un uz 2016.gada 4.janvāri veido: galvenais parāds 2642,1 *euro* par periodu no 2008.gada 1.decembra līdz 2012.gada 16.aprīlim un likumiskie procenti 2642,81 euro par periodu no 2009.gada 2.janvāra līdz 2016.gada 4.janvārim.

Ar Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas 2016.gada 20.decembra spriedumu SIA „Rīgas namu pārvaldnieks" prasība noraidīta, piedzenot no prasītāja par labu valstij ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 3,15 *euro*.

Pirmās instances tiesa nodibinājusi, ka daudzdzīvokļu māja /adrese/, ir nodota prasītāja apsaimniekošanā, kura ir Rīgas pašvaldības sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Sarkandaugava" saistību un tiesību pārņēmēja, kā arī – atbildētājam līdz 2012.gada 17.aprīlim bija reģistrētas īpašuma tiesības uz dzīvokļa īpašumu /adrese/, kadastra apzīmējumu /numurs A/un kopējo platību 36,8 m^2.

Pirmās instances tiesa nodibinājusi, ka 2008.gada 19.maijā starp prasītāju (uz līguma slēgšanas brīdi - Rīgas pašvaldības sabiedrība ar ierobežotu atbildību „Sarkandaugava"), kā apsaimniekotāju, un atbildētāju, kā dzīvokļa īpašuma /adrese/, īpašnieku, noslēgts dzīvojamās mājas uzturēšanas un apsaimniekošanas līgums Nr.216.

Tiesa norādījusi, ka atbildētājam kā dzīvokļa īpašniekam celtajā prasībā saistības radās pēc likuma „Par dzīvokļa īpašumu" un „Dzīvokļa īpašuma likuma", jo īpašniekam ir ne tikai tiesības, bet arī pienākumi.

Prasība celta par laika periodā no 2008.gada 1.decembra līdz 2012.gada 16.aprīlim saņemto komunālo pakalpojumu parāda 2642,81 *euro* un likumisko nokavējumu procentu 2642,81 *euro* piedziņu.

Pirmās instances tiesa konstatējusi, ka prasītājai prasības tiesības par parāda piedziņu radās 2012.gada 16.aprīlī, kad dzīvokļa īpašums tika atsavināts atbildētājam. Prasītājs prasības pamatojumam ir iesniedzis SIA „Rīgas namu pārvaldnieks" 2012.gada 17.maija rēķinu Nr.21365391/12051 un piedzenamās summas aprēķinu par periodu no 2008.gada novembra līdz 2012.gada jūlijam.

Pirmās instances tiesa atzinusi, ka vērtējamas prasītājas prasījuma tiesības atbilstoši Komerclikuma normām, kas noteic, kādā kārtībā komercdarījumu dalībnieki var aizsargāt savas aizskartās tiesības un ar likumu aizsargātās intereses, kā arī regulē prasījumu noilgumu.

Pirmās instances tiesa atzinusi, ka prasītāja, veicot tai deleģētās tiesības, kas izriet no dzīvojamo māju pārvaldīšanas un apsaimniekošanas, realizē komercdarbību un līgumiskajās attiecībās darbojas kā komersants Komerclikuma 1.panta pirmās daļas izpratnē.

Tiesas ieskatā ņemot vērā, ka Komerclikuma noteikumi attiecībā uz komercdarījumiem kā *lex specialis* attiecināmi pret Civillikumā vispārīgi noteikto 10 gadu noilguma termiņu, tad komercdarījumiem piemērojami Komerclikuma noteikumi. Tā kā prasītājs ir komersants, tad atbilstoši Komerclikuma 389.panta jēgai un saturam, konkrētajā lietā ir piemērojami Komerclikuma D daļas nosacījumi, t.sk., Komerclikuma 406.pants.

Pirmās instances tiesa norāda, ka prasītājai prasības tiesības par parāda piedziņu radās 2012.gada 16.aprīlī, bet prasītājs prasību pamato ar 2012.gada 17.maija rēķinu, pēc šī rēķina izsniegšanas citi rēķini tiesai nav iesniegti, proti, prasītāja rīcībā nav pierādījumu tam, ka atbilstoši Civillikuma

1902.-1906.pantam noilgums būtu pārtraukts.

Tiesa konstatējusi, ka atbilstoši Komerclikuma D daļas 406.pantam ir iestājies prasības celšanas noilguma termiņš, jo lieta nesatur pierādījumus, ka prasītājs pirms prasības celšanas 2016.gada 12.februārī, ir vērsies pie atbildētāja ar atgādinājumu samaksāt parādu vai atbildētājs noilguma tecējuma laikā jebkādā veidā atzinis prasītāja prasību.

Pirmās instances tiesa secinājusi, ka prasītājs viņam piešķirtās prasības tiesības nav izmantojis likumā noteiktajā termiņā, līdz ar ko lietā ir iestājies prasības noilgums, kas ir patstāvīgs pamats prasības noraidīšanai pilnībā, tai skaitā, arī par likumisko nokavējumu procentu piedziņu, jo blakus prasījums izbeidzās vienlaikus ar galveno prasījumu. Tādējādi spriedumā netiek dots izvērstāks vērtējums prasībā norādītajiem apstākļiem un lietā esošajiem pierādījumiem.

Apelācijas sūdzību par pirmās instances tiesas spriedumu iesniedzis SIA „Rīgas namu pārvaldnieks", norādot, ka pārsūdz spriedumu daļā 3489,65 *euro* apmērā. Apelācijas sūdzībā lūgts piedzīt no atbildētāja par labu prasītajam pamatparādu 2642,81 *euro* par laika periodu no 2008.gada 1.decembra līdz 2012.gada 16.aprīlim, līgumsodu 264,28 *euro* par laika periodu no 2009.gada 1.janvāra līdz 2012.gada 16.aprīlim, likumiskos procentus 582,56 *euro* par laika periodu no 2012.gada 17.aprīļa līdz 2017.gada 2.janvārim, samaksāto valsts nodevu 748,66 *euro*, ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 4,70 *euro*, kopā 4243,01 *euro*.

Uzskata, ka pirmās instances tiesa nav ievērojusi vienlīdzības principu ne tikai attiecībā uz prasītāju, bet arī attiecībā uz trešajām personām - citiem atbildētāja mājas kopīpašniekiem, kuriem kā dzīvojamas mājas kopīpašniekiem pastāv vienlīdzīgi noteikumi attiecībās ar apsaimniekotāju.

Atsaucoties uz Civillikuma 1069.,1071.pantu, norāda, ka kopīpašnieki, samērīgi ar katra daļu, saņem visus labumus, kādus kopējā lieta dod, bet uz kopējo lietu gulošās nastas, apgrūtinājumi un lietas uzturēšanai vajadzīgie izdevumi jānes kopīpašniekiem samērīgi ar viņu daļām. Tas nozīme, ka kopīpašnieku savstarpējās attiecības un attiecības ar trešajām personām, tajā skaitā ar prasītāju tiek regulētas ar Civillikuma normām, jo speciālā likuma - Komerclikuma normas nesatur šādu regulējumu.

Apelācijas sūdzībā norādīts, ka parāda izveidošanās periodā pastāvēja šauri noteikts speciālais regulējums (Ministru kabineta noteikumi Nr.1013., 1014., likums „Par dzīvokļa īpašumu" utt.). Tātad likumdošana stingri noteica dzīvokļa īpašniekam segt nepieciešamos izdevumus, kas saistīti ar dzīvojamās mājas, tās komunikāciju un iekārtu uzturēšanu, ekspluatāciju un remontu, tātad paredzēja kopīpašniekiem nest visus lietas uzturēšanai vajadzīgus izdevumus, šajā gadījumā apmaksāt sadalīto starp dzīvokļu īpašniekiem ūdens starpību.

Dzīvojamās mājas pārvaldīšanas un apsaimniekošanas maksa tiek noteikta pamatojoties uz 2008.gada 9.decembra Ministru kabineta noteikumiem Nr.1014 „Kārtība, kādā aprēķināma maksa par dzīvojamās mājas pārvaldīšanu un apsaimniekošanu". Savukārt norēķināšanās par saņemtajiem pakalpojumiem tiek noteikta pamatojoties uz 2008.gada 9.decembra noteikumiem Nr.1013 „Kārtība, kādā dzīvokļa īpašnieks daudzdzīvokļu dzīvojamā mājā norēķinās par pakalpojumiem, kas saistīti ar dzīvokļa īpašuma lietošanu".

Šajā sakarā ir izdalāmi divi pārvaldīšanas posmi piespiedu pārvaldīšana un dzīvojamās mājas pārvaldīšana. Piespiedu pārvaldīšana ir etaps, kad pašvaldība pilda ar 1995.gada 21.jūnija likuma „Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju" 50.panta septīto daļas uzlikto pienākumu pārvaldīt un apsaimniekot dzīvojamo māju līdz tās pārvaldīšanas tiesību nodošanai dzīvokļu īpašnieku sabiedrībai vai ar dzīvokļu īpašnieku savstarpēju līgumu pilnvarotai personai. Bet otrs posms – dzīvojamās mājas pārvaldīšana, pēc tam, kad dzīvojamās mājas pārvaldīšanas tiesības pārņem dzīvokļu īpašnieku sabiedrība vai ar dzīvokļu īpašnieku savstarpēju līgumu pilnvarota persona.

Tādejādi piespiedu pārvaldīšana (nevis labprātīga komercdarbība) notiek tad, kad dzīvokļu īpašnieki nav izvēlējušies pārvaldnieku dzīvojamai mājai un saistības (pienākumi) ir nodibinātas ar likumu. Tā kā šajā situācijā ir noslēgts pārvaldīšanas līgums (ar mājas īpašnieku - dzīvokļu īpašniekiem), kas uzskatāms par koplīguma (sastāv no atsevišķiem standarta līgumiem, noslēgtiem attiecīgā laikā) noslēgta ar visiem mājas kopīpašniekiem daļu, kurā ir noteikta gan apsaimniekošanas maksas, gan komunālo maksājumu veikšanas kārtība, u.c., jautājumi, tad šajās attiecībās tiek piemēroti tā un minēto normatīvo aktu noteikumi. Pēc būtības šāds koplīgums ir pilnvarojuma līgums ar kuru kopīpašnieki pilnvaro piespiedu apsaimniekotāju pārstāvēt viņu intereses un tās nav atsevišķi komercdarījumi vai komercdarbība tiešā veida.

Lēmums par pārvaldīšanas tiesību nodošanu citai personai nebija pieņemts. Tātad dzīvokļu īpašnieki pēc dzīvokļu privatizācijas nav pārņēmuši dzīvojamo māju savā pārvaldīšanā un apsaimniekošanā, kā arī nepiedalās mājas pārvaldīšanas un apsaimniekošanas jautājumu lemšanā, bet lēmumu par izmaiņām kopīpašnieku maksājumu apmērā vai kartībā var pieņemt tikai kopīpašnieki noteiktajā kārtībā un tās neatrodas viena kopīpašnieka kompetencē. Prasītāja ieskatā, tas atkārtoti pierada, ka prasītājs pēc pašvaldības uzdevuma vienkārši pārstāv kopīpašniekus (dzīvojamas mājas kopību) attiecībās ar piegādātajiem un citām personām, nevis veic labprātīgo komercdarbību.

Uzskata par netaisnīgu likt prasītājam veikt pārrēķinu (tāda gadījumā faktiski prasīt pārējiem kopīpašniekiem samaksāt atbildētāja vietā) par pakalpojumiem, kurus izmantoja šīs mājas kopīpašnieki, tajā skaitā arī atbildētājs, kas pastarpināti nenorēķinājās par to ar pakalpojumu sniedzējiem, bet ar noraidošo tiesas spriedumu tiks atbrīvots no ar likumu uzlikta pienākuma.

2008.gada 19.maija dzīvojamās mājas uzturēšanas un apsaimniekošanas līgums starp prasītāju un atbildētāju noslēgts labprātīgi, atbildētājs nav apstrīdējis līguma noteikumus. Līdzīgi līgumi par kopīpašumā esošo daļu apsaimniekošanu ir noslēgti arī starp citiem mājas kopīpašniekiem un prasītāju. Apelācijas sūdzības iesniedzējs norāda, ka neievērojot taisnīguma un vienlīdzības principu, pirmās instances tiesa patstāvīgi izvērtēja trešo personu, kas nebija pieaicinātas procesā, līgumu noteikumus, faktiski atzina tos par netaisnīgiem un kaitējošiem patērētajam.

Savukārt, kamēr nav izveidojies dzīvokļu īpašnieku kopums, kas kā subjekts var veikt mājas pārvaldīšanu un saistībā ar to uzstāties tiesiskajās attiecībās ar trešajām personām, dzīvokļu īpašnieki paši nepiedalās būtisko jautājumu izlemšanā par mājas pārvaldīšanu. Norāda, ka dzīvokļu īpašnieki ir personas, kas gūst labumu no tā, ka pašvaldība (ar tās uzdevumu pildoša mājas pārvaldītāja palīdzību) pilda tai no likuma izrietošo pienākumu. Iespēja dzīvokļu īpašniekiem, likumā noteiktajā kārtībā vienojoties, noteikt mājas pārvaldīšanas un apsaimniekošanas kārtību un maksu par to likuma „Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju" 50.pantā tika ietverta tikai ar 2008.gada 21.februāra grozījumiem, kas nav attiecināmi uz šo lietu.

Atsevišķas tiesiskās attiecības, kas pastāv starp katru atsevišķu dzīvokļa īpašnieku un mājas pārvaldītāju līdz ar to ietver tikai tos jautājumus, kuri risināmi attiecībā uz katru konkrētu dzīvokli. Kā izriet no normatīvajiem aktiem, katram dzīvokļa īpašniekam, kurš saņem labumu no mājas kopējās pārvaldīšanas, ir jāmaksā apsaimniekošanas maksa (pārvaldīšanas izdevumi), kā arī citi izdevumi, kas pat nav atkarīgi no tā, vai pastāv atsevišķi noslēgts „apakšlīgums" starp dzīvokļa īpašnieku un mājas pārvaldītāju.

Prasītājs apelācijas sūdzībā norāda, ka jāprecizē prasījums attiecība uz līgumsodu, kas nebija sākotnēji izdalīts no likumisko procentu aprēķina un attiecīgi pamatot līgumsoda prasījumu.

2008.gada 19.maijā, parakstot dzīvojamās mājas uzturēšanas un apsaimniekošanas līgumu, atbildētājs uzņēmās maksāt līgumsodu 0,3% (trīs desmitdaļas procenta) no kopējās parāda summas par katru nokavēto dienu (3.6.punkts). Noslēdzot līgumu atbildētājam bija visas iespējas, lai kopā ar kopības biedriem mainītu līgumsoda apmēru. Pie tam prasītājs šobrīd samazina prasības apmēru un prasa līgumsodu 10% apmērā no pamatparāda summas. Pēc īpašuma tiesību pārejas citai personai tiek aprēķināti un prasīti likumiskie procenti.

Prasītājs norāda, ka pirmās instances tiesa nevarēja noraidīt prasību pilnā apmērā ņemot arī vērā apstākli, ka atbildētājs nav iesniedzis iebildumus pret prasību, pierādījumus par parāda samaksu, kā arī nav apstrīdējis parāda aprēķinu un prasības pieteikumā norādītos faktus.

Prasītāja ieskatā pirmās instances tiesa, uzņemoties un sākot pildīt atbildētāja aizstāvja funkcijas un spriest jautājumu bez atbildētāja apstrīdējuma

par līguma nosacījumiem, komercdarījuma pamatotību un no tā izrietošam sekām, faktiski neievēroja vienlīdzības principu attiecībā uz trešajām personām - citiem atbildētāja mājas kopīpašniekiem, kuriem kā dzīvojamas mājas kopīpašniekiem pastāv vienlīdzīgi noteikumi attiecībās ar apsaimniekotāju un tie attiecināmi arī uz atbildētāju.

Prasītājs uzsver, ka atbildētāja parāds par apsaimniekošanu un saņemtajiem komunāliem pakalpojumiem ir prasītājam un citiem kopīpašniekiem nodarītie zaudējumi. Atbildētāja parāds sāka veidoties no 2008.gada 1.decembra. Atbildētājs ilgstoši no 2009.gada oktobra līdz īpašuma tiesību zaudēšanai nebija veicis samaksu par dzīvokli. Visu šo laiku Prasītājs vairākas reizes brīdināja Atbildētāju par parāda samaksu, kā arī atbildētajam bija visas iespējas, lai vienotos ar prasītāju par parāda samaksas kārtību, tajā skaitā par līgumsoda samazināšanu vai atcelšanu, bet atbildētājs nezināmu iemeslu dēļ neizmantoja savas tiesības.

Visu šo laiku prasītājs apmaksāja izdevumus, kas saistīti ar mājas apsaimniekošanu un komunāliem pakalpojumiem, tātad bija spiests ciest zaudējumus.

Apelācijas sūdzības iesniedzējs uzskata, ka pirmās instances tiesa nevarēja atzīt pielīgto līgumsodu, kurš ir mazāks nekā pamatparāda apmērs, par nesamērīgu un netaisnīgu, līdz ar to tiesai nebija nekāda pamata patstāvīgi to samazināt.

Uzskata, pat, ja šajā gadījumā patērētāja tiesības ir aizsargātas ar speciālo likumu, pakalpojuma sniedzēja tiesības un pārējo šīs mājas labprātīgo kopīpašnieku tiesības nav aizsargātas ar speciālām un papildus normām, tātad to vienīgais aizsardzības instruments ir līgumā ietvertais līgumsods un/vai likumiskie procenti.

2017.gada 1.septembrī SIA „Rīgas namu pārvaldnieks" iesniedzis tiesā paskaidrojumus, kuros norāda, ka prasītājs ar atbildētāju nav vienojušies vai pielīguši, ka daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas/kopīpašuma pārvaldīšanas darbības tiek veiktas par atlīdzību. Paskaidro, ka Komerclikuma 388.pants definē komercdarījuma jēdzienu - komercdarījumi ir komersanta tiesiskie darījumi, kas saistīti ar atlīdzību.

Atsaucoties uz Komerclikuma 389.pantu, norāda, ka arī atbildētājam ir jābūt komersantam, kas saistījies komercdarbības nolūkos, tomēr no lietai pievienotajiem materiāliem, tas ir, no dzīvojamās mājas uzturēšanas un apsaimniekošanas līguma, tas neizriet.

Norāda, ka saskaņā ar likuma „Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju" 50.panta astoto daļu dzīvokļa īpašnieka pienākums ir norēķināties par maksājumiem saistībā ar dzīvojamās mājas un dzīvokļu īpašumu pārvaldīšanu un apsaimniekošanu, tajā skaitā saņemtajiem pakalpojumiem.

Prasītāja uzskata, ka maksājumu saistības un parāds atbildētājam nav radies komercdarījuma rezultātā, līdz ar to uz maksājumu parādu nav attiecināms noilgums atbilstoši Komerclikuma 406.pantam.

Atbildētājs/pers. G/ paskaidrojumus par apelācijas sūdzību nav iesniedzis.

Apelācijas instances tiesas sēdē SIA „Rīgas namu pārvaldnieks" pilnvarotā pārstāve /pers. F/ prasību un apelācijas sūdzību uzturēja uz tajās norādītajiem motīviem.

Atbildētājs/pers. G/ uz apelācijas instances tiesas sēdi nav ieradies, par neierašanās iemesliem rakstveidā nav paziņojis. Par tiesas sēdes laiku un vietu atbildētājam paziņots savlaicīgi, Civilprocesa likuma 56.panta piektajā daļā noteiktajā kārtībā 2017.gada 17.maijā nosūtot atbildētājam pavēsti uz viņa deklarēto dzīvesvietas adresi.

Ņemot vērā iepriekš minēto Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka saskaņā ar Civilprocesa likuma 156.panta pirmo daļu lietu iespējams izskatīt bez atbildētāja /pers. G/ klātbūtnes.

Motīvu daļa

Tiesas kolēģija, noklausījusies prasītājas pārstāves paskaidrojumus, izvērtējusi apelācijas sūdzības motīvus, pārbaudījusi pierādījumus un novērtējusi tos kopumā, atzīst, ka prasība un apelācijas sūdzība ir nepamatotas un noraidāmas.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 426.panta pirmo daļu un 430.panta trešo daļu apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības sakarā ar apelācijas sūdzību tādā apjomā, kā lūgts šajā sūdzībā, un nepārbauda pirmās instances tiesas konstatētos faktus, ja tie nav apstrīdēti apelācijas sūdzībā.

Ņemot vērā apstākli, ka pirmās instances tiesas spriedums tiek pārsūdzēts daļā, ar kuru noraidīta prasība par 3489,65 *euro* piedziņu, ko veido pamatparāds 2642,81 *euro*, līgumsods 264,28 *euro* par laika periodu no 2009.gada 1.janvāra līdz 2012.gada 16.aprīlim, kā arī likumiskie procenti 582,56 *euro* par laika periodu no 2012.gada 17.aprīļa līdz 2017.gada 2.janvārim, prasība apelācijas kārtībā tiek izskatīta pēc būtības 3489,65 *euro* apmērā, atbilstoši apelācijas sūdzībā izteiktajiem argumentiem.

Civilprocesa likuma 432.panta piektā daļa noteic, ja tiesa, izskatot lietu, atzīst, ka zemākās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, tā sprieduma motīvu daļā var norādīt, ka pievienojas zemākās instances tiesas sprieduma argumentācijai. Šādā gadījumā šā likuma 193.panta piektajā daļā noteiktos apsvērumus sprieduma motīvu daļā var nenorādīt.

Tiesas kolēģija konstatējusi pamatu pievienoties pirmās instances tiesas sprieduma argumentācijai. Pirmās instances tiesas sprieduma motivācija ir pietiekama un atzīstama par pareizu.

Saistībā ar apelācijas sūdzībā un prasītājas paskaidrojumos ietvertajiem motīviem attiecībā uz Komerclikuma D daļas noteikumu piemērošanu, Civillietu tiesas kolēģija norāda, ka saskaņā ar likuma „Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju" 50.panta septīto daļu, valsts dzīvojamās mājas valdītāja un pašvaldības pienākums ir pārvaldīt un apsaimniekot dzīvojamo māju līdz dzīvojamās mājas pārvaldīšanas tiesību nodošanai dzīvokļu īpašnieku sabiedrībai vai ar dzīvokļu īpašnieku savstarpēju līgumu pilnvarotai personai.

Saistībā ar minēto tiesību normu, Civillietu tiesas kolēģija konstatē, par ko lietā nav strīds, ka SIA „Rīgas namu pārvaldnieks" apsaimniekošanā saskaņā ar Rīgas domes lēmumu Nr.3291 „Par dzīvojamo māju pārvaldīšanas līguma projektu apstiprināšanu un atsevišķu Rīgas domes lēmumu atzīšanu par spēku zaudējušiem" atrodas māja /adrese/. Atbilstoši nekustamo īpašumu apsaimniekošanas pilnvarojuma līgumam daudzdzīvokļu māja /adrese/, nodota Rīgas pašvaldības sabiedrībai ar ierobežotu atbildību „Sarkandaugava" pārvaldīšanā, bet 2010.gada 29.decembrī Rīgas pašvaldības sabiedrību ar ierobežotu atbildību „Sarkandaugava" reorganizēta, apvienojot un izveidojot SIA „Rīgas namu pārvaldnieks".

Saskaņā ar likuma „Par pašvaldībām" 14.panta pirmās daļas 1., 2.punktu un trešo daļu, pašvaldībām, pildot savas funkcijas likumā noteiktajā kārtībā ir tiesības veidot pašvaldību iestādes, dibināt biedrības vai nodibinājumus un kapitālsabiedrības; iegūt un atsavināt kustamo un nekustamo mantu, privatizēt pašvaldības īpašuma objektus, slēgt darījumus, kā arī veikt citas privāttiesiska rakstura darbības. Savu funkciju izpildes nodrošināšanai likumā noteiktajos gadījumos pašvaldības izdod saistošus noteikumus. Minētās normas 15.panta ceturtā daļa noteic, ka no katras autonomās funkcijas izrietošu pārvaldes uzdevumu pašvaldība var deleģēt privātpersonai vai citai publiskai personai. Pārvaldes uzdevuma deleģēšanas kārtību, veidus un ierobežojumus nosaka Valsts pārvaldes iekārtas likums.

Atbilstoši Valsts pārvaldes iekārtas likuma 40.panta otrās daļas un 41.panta pirmās daļas noteikumiem, publiska persona var deleģēt privātpersonai un citai publiskai personai (turpmāk — pilnvarotā persona) pārvaldes uzdevumu, ja pilnvarotā persona attiecīgo uzdevumu var veikt efektīvāk. Publiska persona var deleģēt pārvaldes uzdevumus, kuru izpilde ietilpst šīs publiskās personas vai tās iestādes kompetencē. Deleģējot pārvaldes uzdevumus, par funkcijas izpildi kopumā atbild attiecīgā publiskā persona.

Tādējādi konstatējams, ka nododot māju pārvaldīšanas un apsaimniekošanas funkcijas prasītājai kā tas noticis arī konkrētajā gadījumā, Rīgas dome realizē publiska subjekta tiesības Valsts pārvaldes iekārtas likumā ietvertā regulējuma izpratnē. Izvērtējot konkrētā strīda apstākļus, pamatojoties uz Civilprocesa likuma 5.panta sesto daļu, Civillietu tiesas kolēģija ņem vērā arī tiesu judikatūrā (*sk. Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta 2011.gada 28.septembra spriedums lietā Nr. SKC – 232/2011*), kur noteikts, ka izveidojot sabiedrību ar ierobežotu atbildību „Rīgas namu pārvaldnieks", kas lietā ir prasītājs, Rīgas dome veic publiskas personas komercdarbību, nozarē kurā tirgus nav spējīgs nodrošināt sabiedrības interešu īstenošanu.

Tādējādi, Civillietu tiesas kolēģija secina, ka prasītājam kā izveidotam publiskas personas instrumentam nav savu interešu gūt peļņu, taču, izmantojot tam deleģētās tiesības, kas izriet no dzīvojamo māju pārvaldīšanas un apsaimniekošanas, prasītājs realizē komercdarbību un līgumiskajās attiecībās uzstājas kā komersants. Līdz ar to Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka nav pamatots prasītājas apelācijas sūdzībā un paskaidrojumos ieteiktais arguments, ka konkrētajā situācijā nav piemērojamas Komerclikuma tiesību normu prasības.

Lietā nepastāv strīds, ka 2008.gada 19.maijā prasītāja (uz līguma noslēgšanas brīdi Rīgas pašvaldības sabiedrība ar ierobežotu atbildību „Sarkandaugava") un atbildētājs ir noslēguši dzīvojamās mājas uzturēšanas un apsaimniekošanas līgumu Nr. 216, kura 1.punktā puses pielīgušas, ka prasītājs apņemas uzturēt un apsaimniekot dzīvojamo māju, kā arī ar dzīvojamo māju funkcionāli saistītas ēkas, būves un mājai piesaistīto zemes gabalu, savukārt atbildētājs apņemas apmaksāt prasītājam visus izdevumus, kas saistīti ar dzīvojamās mājas, kā arī funkcionāli ar māju saistīto ēku, būvju un piesaistītā zemesgabala uzturēšanu un apsaimniekošanu, proporcionāli viņa īpašumā esošā dzīvokļa kopējai platībai, kā arī maksu par pakalpojumiem, atbildētājs saņem, pamatojoties uz līgumiem, kas noslēgti starp prasītāju un pakalpojuma piegādātāju.

Judikatūrā noteikts, ka „*komercdarījuma noslēgšanai piemērojami Civillikuma noteikumi par tiesiskajiem darījumiem. Nozīmīgākie no tiem ir noteikumi par gribas izteikumu (Civillikuma 1427.pants un turpm. p.) (..)*". (*sk. Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2016.gada 4.marta spriedums lietā Nr. SKC – 40/2016*)

Tātad komercdarījumā, tāpat kā citā darījumā, saskaņā ar Civillikuma 1427.pantu ir nepieciešams brīvi pausts personas gribas izteikums. Konkrētajā gadījumā konstatējams, ka līgums, kas noslēgts, ievērojot līgumslēdzēju saskanīgu gribas izteikumu, vērtējams kā vienpusējs komercdarījums, kā rezultātā atzīstams par pamatotu pirmās instances tiesas secinājums, ka strīdā piemērojamas Komerclikuma normas. Pretēji apelācijas sūdzības iesniedzēja ieskatam komercdarījumam nav nepieciešams būt noslēgtam starp diviem komersantiem.

Civillietu tiesas kolēģija izskaidro apelācijas sūdzības iesniedzējam, ka fakts, ka pušu tiesiskās attiecības regulē speciālās likuma normas (likums „Par dzīvokļu īpašumu" (likuma redakcijā līdz 2011.gada 1.janvārim) 8.panta pirmo daļa, 12.panta pirmās daļas 4., 5.punkts), nevar būt par pamatu, lai atzītu, ka pušu starpā nav nodibinātas arī komercdarījuma attiecības.

Turklāt sūdzības iesniedzēja, norādot uz minēto normu piemērošanu, nav pamatojusi, kādēļ uz tiesisko attiecību neattiecas Komerclikuma D daļas 406.pantā noteiktais noilguma termiņš, bet atsaukusies uz vispārējām Civillikuma normām saistībā ar noilguma iestāšanos, kas Civillietu tiesas kolēģijas ieskatā nenorāda uz pirmās instances tiesas secinājumu nepamatotību.

Civillietu tiesas kolēģija norāda, ka noilguma iestāšanās ir atsevišķs saistību izbeigšanās pamats, tāpēc nav nozīmes apelācijas sūdzībā norādītajiem argumentiem saistībā ar maksājumu saistību atzīšanu. Saistībā ar argumentu Civillietu tiesas kolēģija ņem vērā tiesu judikatūrā (*sk. Augstākās tiesas Senāta 2010.gada 21.aprīļa spriedums lietā Nr.SKC-100/2010*) nostiprināto viedokli, no kura izriet, ka gadījumā, ja, izskatot lietu pēc būtības, tiesa konstatē, ka ir iestājies civiltiesību normās noteiktais noilgums, tad tai jāpārbauda vienīgi jautājums par noilguma apturēšanu vai pārtraukšanu, bet nav jāskaidro faktiskie apstākļi un jāvērtē pierādījumi, jo noilgums ir patstāvīgs pamats prasības noraidīšanai.

Atbilstoši Komerclikuma 406. panta noteikumiem, kas ietverti likuma „D" daļā, no komercdarījuma izrietošie prasījumi noilgst triju gadu laikā, ja likumā nav noteikts cits noilguma termiņš. Saskaņā ar Komerclikuma 389.pantu, ja darījums ir komercdarījums tikai vienam no darījuma dalībniekiem, šā likuma noteikumi par komercdarījumiem ir vienlīdz piemērojami arī pārējiem darījuma dalībniekiem, ciktāl normatīvajos aktos patērētāju tiesību aizsardzības jomā vai citos likumos nav noteikts citādi. Tā kā Komerclikumā nav paredzēti speciāli noteikumi par noilguma pārtraukumu, piemērojami Civillikuma noteikumi.

Atbilstoši Civillikuma 1902. un 1906.pantā noteiktajam, noilgumu pārtrauc prasības celšana tiesā vai šķīrējtiesā, atgādinājums parādniekam par parādsaistībām, kā arī kreditora prasības atzīšana jebkādā veidā no parādnieka puses.

Kā atzīts tiesību doktrīnā, skaidrojot Civillikuma 1902.pantā definētā jēdziena „noilguma pārtraukums" būtību, noilguma pārtraukums [..] nozīmē to, ka ar pārtraukuma brīdi sāk tecēt jauns noilguma termiņš. Noilguma pārtraukuma sekas attiecas arī uz citiem Civillikuma 1905. un 1906.pantā norādītajiem gadījumiem (*sk. Latvijas Republikas Civillikuma komentāri. Ceturtā daļa. Saistību tiesības. Autoru kolektīvs prof. K.Torgāna vispārīgā zinātniskā redakcijā. Rīga: Mans Īpašums, 1998, 362.lpp.; K.Torgāns. Saistību tiesības. I daļa. Mācību grāmata.-Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2006, 282.-283.lpp.; Mg.iur. E. Grīvnieks. Civiltiesiskais noilgums. Jurista Vārds. 13.09.2016./Nr.37 (940)*).

Ņemot vērā minētās atziņas, kuru pamatotību nav iemesla apšaubīt, secināms, ka ne visos gadījumos, kad palaists garām likumā paredzētais termiņš, kurā ieinteresētai personai iespējams tiesā panākt savu tiesību aizskāruma novēršanu vai to atzīšanu, noilgums iestājas automātiski, ja šī persona var pierādīt apstākļus, kas, piemēram, pārtrauc noilgumu un tādējādi ietekmē noilguma termiņa noteikšanu.

Atbilstoši Civillikuma 1905.pantam atgādinājums parādniekam pārtrauc noilgumu. Savukārt šā likuma 1906.pants noteic, ka noilgums ir pārtraukts, ja tā tecējuma laikā parādnieks kaut kādā kārtā atzīst kreditora prasību.

Civilprocesa likuma 9.pantā noteikts, ka pusēm ir vienlīdzīgas procesuālās tiesības. Tiesa nodrošina pusēm vienādas iespējas izmantot tām piešķirtās tiesības savu interešu aizsardzībai. Minētajā normā nostiprinātais procesuālās līdztiesības princips ir būtisks tiesību uz taisnīgu tiesu elements un vienlaikus arī tiesiskās vienlīdzības principa īpaša izpausme (*sk. Grabenwarter C. Europäische Menschenrechtskonvention. München: C.H.Beck, 2005, S.310; Satversmes tiesas 2010.gada 30.marta sprieduma lietā Nr.2009-85-01 12.punktu*).

Lietas izskatīšanas procesā tā dalībnieku tiesībām ir jābūt taisnīgi līdzsvarotām, proti, katram ir jābūt nodrošinātām adekvātām iespējām izmantot procesuālos līdzekļus, proti, neesot nepamatoti nostādītam nelabvēlīgākā stāvoklī kā citi procesa dalībnieki (*sk. Latvijas Republikas Satversmes komentāri. VIII nodaļa. Cilvēka pamattiesības. Autoru kolektīvs prof. R.Baloža zinātniskā vadībā. – Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2011, 135.lpp.*).

Neraugoties uz likumā noteikto pušu pienākumu pierādīt savus apgalvojumus, arī tiesai ir uzlikts pienākums pārbaudīt pierādījumus noteiktā kārtībā, un proti, ja tiesa atzīst, ka par kādu no faktiem, uz kuriem pamatoti puses prasījumi vai iebildumi, nav iesniegti pierādījumi, tā paziņo par to pusēm un, ja nepieciešams, nosaka termiņu pierādījumu iesniegšanai (Civilprocesa likuma 93.panta ceturtā daļa).

Kā atzīts tiesību doktrīnā, jautājumā par patiesības noskaidrošanu tiesa nekādā ziņā nav vienaldzīga skatītāja, kas pasīvi uztver tikai to, ko puses ceļ tai priekšā, un pie tam tādā apgaismojumā, kādu piešķir apstākļiem viena vai otra puse. Gluži otrādi, lai gan pierādījumus iesniedz vai uz tiem atsaucas katra no pusēm, tiesai tomēr jāraugās uz tiem kritiski, jānoskaidro to objektīvā vērtība un jācenšas noskaidrot patiesos, faktiskos lietas apstākļus, kam gala rezultātā jānoved pie patiesības. Tādējādi visos gadījumos, kad tiesa atrod, ka dažiem apstākļiem, kurus tā atzīst par svarīgiem lietas noskaidrošanai, vēl trūkst pierādījumu, tiesas pienākums ir aizrādīt uz to attiecīgai pusei, noteicot tai termiņu šo pierādījumu iesniegšanai (*sk. V.Bukovskis. Civīlprocesa mācības grāmata. – Rīga: Autora izdevums, 1933, 332.-333., 339.lpp.*).

Kā atzinusi Augstākā tiesa 2017.gada 6.jūlija sprieduma lietā Nr.SKC-327/2017 „*tas nozīmē, ka vispirms jau pirmās instances tiesai*

vajadzēja rīkoties atbilstoši Civilprocesa likuma 93.panta ceturtajā daļā paredzētajiem priekšrakstiem, t.i., paziņot pusēm, (..), par pierādījumu neesību lietā nozīmīgu apstākļu konstatēšanai, vienlaikus dodot iespēju šos trūkumus novērst. (..) minētajā normā noteiktā pienākuma neizpilde kvalificējama kā būtisks procesuāls pārkāpums, kas konkrētā strīda apstākļu kontekstā varēja novest pie lietas nepareizas izspriešanas."

Civillietu tiesas kolēģija norāda, ka lietas izskatīšanā atbildētājs nav piedalījies, nav sniedzis paskaidrojumus un nav izteicis iebildumus par prasībā norādītiem apstākļiem. No lietas materiāliem redzams, ka atbildētājs ir informēts par tiesas sēdēm likumā noteiktā kārtībā, nosūtot pavēstes uz viņa deklarēto dzīves vietas adresi /adrese A/.

Neskatoties uz apstākli, ka /pers. G/ nav izrādījis ieinteresētību lietas iztiesāšanas laikā, Civillietu tiesas kolēģija ņem vērā, ka atbildētājs ir atzīstams par patērētāju Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 1.panta 3.punkta izpratnē un pirmās instances tiesa ir konstatējusi Komerclikuma 406.pantā noteikto noilgumu, 2017.gada 11.maijā Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas vēstulē par pierādījumu iesniegšanu *(lietas 75.lapa)* SIA „Rīgas namu pārvaldnieks" tika izskaidrots, ka atbilstoši Civilprocesa likuma 8.pantam, 93.panta pirmajai un ceturtajai daļai prasītājai ir tiesības iesniegt pierādījumus par noilguma pārtraukumu konkrētās prasības celšanai tiesā, norādot, ka šādi pierādījumi lietas materiāliem nav pievienoti.

2017.gada 1.septembrī prasītāja iesniegusi apelācijas instances tiesā paskaidrojumus, vienlaicīgi kā pamatojumu noilguma pārtraukšanai iesniedzot rakstveida pierādījumus – 2012.gada 19.jūnija rēķinu Nr.21365391/12061, 2012.gada 17.maija rēķinu Nr.21365391/12051, 2012.gada 18.aprīļa rēķinu Nr.21365391/12041, kā arī 2012.gada 20.marta rēķinu Nr.21365391/12031 *(lietas 79.-82.lapa)*.

Konstatējot, ka prasība celta tiesā 2016.gada 12.februārī, Civillietu tiesas kolēģija secina, ka minētie rakstveida pierādījumi nepierāda noilguma pārtraukšanu, jo atbilstoši pēdējam iesniegtajam rēķinam (2012.gada 19.jūnijs), pēdējais termiņš prasības celšanai bija 2015.gada 19.jūnijs, savukārt prasība tika iesniegta tiesā 2016.gada 12.februārī.

Tādējādi apelācijas instances tiesā nav pamata prasības apmierināšanai un atbilstoši Civilprocesa likuma 42.panta otrās daļas un Civilprocesa likuma 39.panta noteikumiem no prasītājas valsts ienākumos piedzenami nesamaksātie ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi (ar tiesas pavēstu un citu tiesas dokumentu piegādāšanu un izsniegšanu saistītie izdevumi).

Kopējie izdevumi abu instanču tiesās veido 10,09 *euro*, bet ņemot vērā, ka prasītāja samaksājusi ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 4,70 *euro (lietas 7.lapa)* un 3,15 *euro (lietas 56.lapa)*, atlikusī iepriekš nesamaksātā ar lietas izskatīšanu saistīto izdevumu summa ir 2,24 *euro* apmērā un tā piedzenama no prasītājas par labu valstij.

Attiecībā uz pirmās instances tiesas spriedumu Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka tajā prasības pamatā esošie fakti pamatoti un atbilstoši saistīti ar piemērojamajām materiālo tiesību normām, konstatējot noilguma kā absolūta prasības noraidīšanas iemesla esamību, un līdz ar to arī apelācijas instancē pieņemams analogs spriedums.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 8., 97., 193., 204.[1] pantu, 430., 432., 434.pantu, tiesas kolēģija

n o s p r i e d a

SIA "Rīgas namu pārvaldnieks" prasību pret /pers. G/ par pamatparāda piedziņu 2642,81 euro apmērā par laika posmā no 2008.gada 1.decembra līdz 2012.gada 16.aprīlim, līgumsoda 264,28 euro apmērā piedziņu par laika posmu no 2009.gada 1.janvāra līdz 2012.gada 16.aprīlim un likumisko procentu 582,56 euro apmērā piedziņu par laika posmu no 2012.gada 17.aprīļa līdz 2017.gada 2.janvārim **noraidīt.**

Piedzīt no SIA "Rīgas namu pārvaldnieks", reģistrācijas Nr. 40103362321, valsts labā ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 2,24 euro (divi euro un 24 euro centi).

Ar lietas izskatīšanu saistīto izdevumu samaksa valstij veicama sekojošā kontā, norādot šādus rekvizītus: saņēmējs Tiesu administrācija, konta numurs LV51TREL2190458019000, NMR 90001672316, saņēmēja banka Valsts kase, kods TRELLV22, iemaksas mērķis: 21499 ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi, kā arī dati lietas identificēšanai (prasītāja vārds un uzvārds, ja prasītājs ir fiziska persona, vai juridiskas personas nosaukums).

Noteikt SIA "Rīgas namu pārvaldnieks" sprieduma labprātīgas izpildes termiņu - 10 dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas. Izskaidrot, ka šajā termiņā Rīgas apgabaltiesā iesniedzami dokumenti, kas apstiprina tiesas izdevumu samaksu valstij.

Spriedumu var pārsūdzēt Augstākās tiesas Civillietu departamentam 30 dienu laikā no pilna sprieduma sastādīšanas dienas, kasācijas sūdzību iesniedzot Rīgas apgabaltiesā, iemaksājot drošības naudu EUR 300.

Pilns spriedums sagatavots 2017.gada 16.novembrī.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja M.Ābele
Tiesnese G.Freimane
Tiesnese M.Šķendere